Eranskina 2

Zatigarritasuna

Definizioa 2.0.1. *Izan bedi* $f(x) = \sum a_i x^i \in E[x]$ *polinomio ez-nulua.* f*-ren maila,* $deg(f)$ *denotatuko duguna, hurrengo balioa da:*

$$deg(f) = \max\{i \in IN \quad | \quad a_i \neq 0\}$$

Ohartu $deg(f) = 0$ *dela baldin eta soilik baldin* $f(x) = a_0$ *polinomio konstantea bada.*

Oharra 2.0.2. $f(x) = 0_E$ *deneko kasuan* $deg(f) = -\infty$ *dela esaten da eta suposatzen da hurrengo propietateak betetzen direla:* $-\infty < a$, $-\infty + b = b$ *eta* $-\infty \cdot d = -\infty$.

Teorema 2.0.3. *Izan bitez* $f(x) = \sum a_i x^i$ *eta* $g(x) = \sum b_i x^i$ E *gaineko polinomioak. Orduan betetzen dira hurrengo baieztapenak:*

(i) $deg(f + g) \leq \max\{deg(f), deg(g)\}$ *eta maila desberdinekoak badira orduan berdintza betetzen da.*

(ii) $deg(f \cdot g) \leq deg(f) + deg(g)$.

Oharra 2.0.4. $E = IK$ *gorputza bada orduan erraz frogatzen da* $a_n, b_n \not 0_I K$ *izanik* $a_n b_m$ *ere* $0_I K$*-ren desberdina izango dela. Beraz,* $E = IK$ *gorputza bada orduan aurreko teoremako bigarren formulan* **berdintza** *betetzen da.*

Definizioa 2.0.5. *Izan bedi* $f(x) = a_0 + a_1 x + ... + a_n x^n$ E *gaineko polinomioa maila* n *izanik. Orduan* $a_n \neq 0_E$ f*-ren* **koefiziente zuzendaria** *deitzen da. Koefiziente zuzendaria* 1_E *bada orduan* f **polinomio monikoa** *dela esaten da.*

Hemendik aurrera $E = IK$ gorputza dela suposatuko dugu.

Teorema 2.0.6 (Zatiketaren Algoritmoa IK[x]**.** *Eraztunean] Izan bitez* $f(x), g(x) \in IK[x]$, $g(x)$ *polinomio ez-nulua izanik. Orduan* $\exists! q(x), r(x) \in IK[x]$ *non:*

$$f(x) = g(x)q(x) + r(x), deg(r) < deg(g) \text{ izanik }.$$

Definizioa 2.0.7. *Izan bitez* $f(x), g(x) \in IK[x]$. g*-k* f **zatitzen** *duela esango dugu baldin eta existitzen bada* $q(x) \in IK[x]$ *polinomioa non* $f(x) = g(x)q(x)$ *betetzen den, hau da* $f(x)$ *eta* $g(x)$*-ren arteko zatiketaren hondarra* 0_{IK} *bada. Kasu honetan,* $f(x)$ $g(x)$*-ren multiploa dela esaten da ere.*

Definizioa 2.0.8. *Izan bitez* $f(x) \in IK[x]$ *eta* $\alpha \in IK$. α f*-ren* **erroa** *dela esaten da* $f(\alpha) = 0_{IK}$ *bada.*

Adibideak 2.0.9. $x^2 + 1$ *polinomioak ez du errorik* $\mathbb{Q}$*-n ezta* $\mathbb{R}$*-n ere. Baina* $\mathbb{C}$*-n bi erro dauzka:* $i, -i$.

Teorema 2.0.10. *Izan bitez* $f(x) \in IK[x]$ *eta* $\alpha \in IK$. *Orduan hurrengo baliokidetasuna betetzen da:*

$$\alpha \text{ } f\text{-ren erroa da } \Leftrightarrow (x - \alpha)/f(x)$$

Teorema 2.0.11 (Aljebraren Oinarrizko Teorema)**.** *Izan bedi* $f(x) \in \mathbb{C}[x]$ *polinomio ez-konstantea. Orduan* $f(x)$*-ren erro guztiak* $\mathbb{C}$*-n daude.*

Teorema 2.0.12. *Izan bedi* $f(x) = a_0 + a_1x + ... + a_nx^n \in \mathbb{Z}[x]$ *polinomioa. Orduan* $f(x)$*-ren erro arrazional,* r/s*, posibleak hauek dira:*

- *(i)* $(r, s) = 1$.
- *(ii)* r/a_0.
- *(iii)* s/a_n.